

*Павліченко І.Б., курсант 4-го курсу,
факультету № 1 навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ*

*Науковий керівник: Басс В.О., доцент
кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕВІРКИ ДОКУМЕНТІВ У ОСОБИ, ЯК ПРЕВЕНТИВНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

При застосуванні поліцейських заходів важливо розуміти, що права людини представляють собою імперативний стандарт, адже отримуючи закріплення у правових нормах, що чітко прописують можливі варіанти поведінки поліцейських, права людини стають правилом, формально визначеним, обов'язковим для всіх, гарантованим відповідними механізмами забезпечення і процедурами захисту [1].

Перевірка документів особи - це право поліцейського здійснювати дії (заходи) щодо визначення офіційних відомостей, які посвідчують особу або підтверджують її відповідне право на прийняття рішень, пов'язаних з виконанням покладених на поліцію повноважень й обов'язків, викладених у статтях 18, 23 Закону України «Про Національну поліцію» [2].

Перевірка документів належить до превентивних заходів, які за своєю правовою природою мають переважно адміністративно-попереджувальну спрямованість. Тобто вони можуть застосовуватися не тільки у випадках, коли вчинене правопорушення, а й коли ще цього не сталося, але обставини, дія чи поведінка, повідомлення інших осіб дають підстави для передбачення протиправних намірів потенційного правопорушника.

Працівникам поліції надається право перевіряти у громадян при підозрі у вчиненні правопорушень документи, що посвідчують їх особу, а також інші документи, необхідні для

з'ясування питання щодо додержання правил, нагляд і контроль за виконанням яких покладено на поліцію.

Відповідно до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20 листопада 2012 року, документи, залежно від їх функціонального призначення, поділяються на:

1. Документи, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України:

- паспорт громадянина України;
- паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- дипломатичний паспорт України;
- службовий паспорт України;
- посвідчення особи моряка; посвідчення члена екіпажу;
- посвідчення особи на повернення в Україну;
- тимчасове посвідчення громадянина України;

2. Документи, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус:

- посвідчення водія;
- посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон;
- посвідка на постійне проживання;
- посвідка на тимчасове проживання;
- картка мігранта; посвідчення біженця;
- проїзний документ біженця; посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту;
- проїзний документ особи, якій надано додатковий захист [3].

Іншими документами, що підтверджують відповідне право особи, можуть бути: свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу; дозвіл органів поліції на перевезення вогнепальної зброї чи вибухових матеріалів; поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів; реєстраційні документи на транспортний засіб; документи про технічну

справність транспортного засобу; договір про надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів автомобільним транспортом; паспорт маршруту автомобільних транспортних засобів які використовуються для надання послуг з перевезення пасажирів; ліцензійна картка на транспортний засіб тощо.

Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Безпосередньо, в статті 32 Закону України «Про Національну поліцію» закріплена правова основа застосування поліцією такого превентивного заходу, як перевірка документів особи. А саме, визначено, що поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Отже, дана тема дослідження є актуальною, оскільки не тільки серед практичних працівників, але й у наукових колах відбуваються суперечки і дискусії навколо юридичної природи правил застосування поліцейських заходів та заходів забезпечення провадження, наприклад таких як перевірка документів, поверхнева перевірка, адміністративне затримання, доставлення, привід особи правопорушника, огляд та вилучення речей тощо.

Тому такий превентивний захід, як перевірка документів особи є першочерговим, який полягає у визначенні офіційних відомостей, які посвідчують особу або підтверджують її відповідне право на прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : [навч. посіб.] / [Білик В. М., Константінов С. Ф., Олефір В. І., та ін.] - К. : Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. - 196 с.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. / Голос України від 06.08.2015 - № 141-142.

3. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 листоп. 2012 р. / Голос України від 05.12.2012. № 231

*Запотоцький А.П., здобувач наукової
лабораторії з проблем досудового
розслідування Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СЛІДЧИХ ГРУП У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА

Найбільш вразливими до вчинення злочинів в Україні є сфери державного та недержавного будівництва, на які виділяється найбільші обсяги коштів, що, відповідно, приваблює злочинців [1, с. 32]. Крім того, злочини в даній сфері спричиняють значні збитки економіці держави. Тому досудове